

Asia: VN/9365/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa esityksestä yleisesti?

Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa työttömyysturvaseuraamusjärjestelmää ja vahvistaa ohjaavalla vaikutuksella työnhakijoiden työnhakua, osallistumista heille järjestettävään palveluprosessiin ja osallistumista työnhakua ja työllistymisen edistämistä tukeviin muihin palveluihin.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan työttömyysturvalainsäädännön yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen on yleisellä tasolla kannatettavaa. Näkemyksemme mukaan on myös kannatettavaa, että jo ensimmäisestä laiminlyönnistä seuraa seitsemän (7) päivän korvaukseton määräaika. Työssäolovelvoitteen keston puolittaminen kuuteen viikkoon on myös kannatettavaa. Se, että jo toisesta laiminlyönnistä seuraa kuuden (6) viikon työssäolovelvoite ei kuitenkaan ole kannatettavaa. Kaksiportainen seuraamusjärjestelmä on selkeä, mutta työssäolovelvoitteen seuraaminen heti toisesta laiminlyönnistä heikentää vaikeasti työllistyvien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömyysturvan saajien, erityisesti nuorten asemaa.

Työssäolovelvoitteen täyttämisen mahdollisuuksiin vaikuttavat sekä yleinen työmarkkinatilanne että alueelliset työllistymismahdollisuudet. Nämä edellä mainitut tilanteet saattavat vaihdella

merkittävästikin ja vaikeuttaa työssäolovelvoitteen täyttämisen mahdollisuuksia. Sanktioiden kiristäminen työssäolovelvoitteen osalta ei saa johtaa siihen, että asiakkaat hakeutuvat ja ohjautuvat palveluihin ensisijaisena tavoitteenaan täyttää työssäolovelvoite. Palvelujen järjestämisen ja palveluihin ohjautumisen tulee pohjautua asiakkaiden todellisiin palvelutarpeisiin ja palvelujen järjestämisessä tulee olla keskiössä niiden oikea-aikaisuus ja vaikuttavuus, ei sanktiojärjestelmä. Kuntien tavoite on järjestää ja kohdentaa niukat taloudelliset resurssit työnhakijoille palvelutarpeiden mukaisiin ja vaikuttaviin palveluihin.

Työttömyysturvan saajiksi ohjataan, ns. ensisijaisen etuuden piiriin tällä hetkellä myös henkilöitä, jotka eivät ole kykeneviä vastaanottamaan kokoaikatyötä tai osallistumaan työvoimapalveluihin. Työvoimapalvelujen asiakkaana on myös merkittävä määrä heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, jotka tarvitsevat monialaista työllistymisen tukea ja palvelujen yhteensovittamista. Ko. kohderyhmän osalta työssäolovelvoitteen asettaminen jo toisesta laiminlyönnistä vaikeuttaa entisestään heidän tilannettaan ja vahvistaa ns. pyöröovi-ilmiötä toimeentulotuki- ja työllisyyspalvelujen asiakkuuden välillä. Pyöröovi-ilmiöllä tarkoitetaan tilannetta, jossa asiakas liikkuu toimeentulotukiasiakkuuden ja työllisyyspalvelujen asiakkuuden välillä (työttömyysturvaoikeuden selvittäminen) useamman kerran. Työttömyysturvan saajiksi ei tule ohjata henkilöitä, jotka eivät ole kykeneviä kokoaikatyöhön tai osallistuvaan työvoimavirnaomaisen palveluihin. Työttömyysturvalakiin esitettyjen tiukennukset puoltavat vahvasti sitä, että valmisteilla olevassa toimeentulotukilain muutoksessa tulee huomioida nykylainsäädännön mukaisesti ja entistä paremmin tosiasiallisen työkyvyn tematiikka. Toimeentulotukilain 2a §:ää tai sen tulkintaa ei tule tiukentaa työkyvyttömyyden tulkinnan osalta.

Tällä hetkellä on valmisteilla useita työvoimapalvelujen järjestämiseen ja niiden rahoitukseen vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia. Hallituksen esitys työnhakijan palveluprosessista ja työnvälityspalvelun kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (ns. TYKE-laki) oli lausunnolla helmi- maaliskuussa 2025. Tällä hetkellä lausuntokierroksella ovat hallituksen esitykset työttömyysturvalain muuttamisesta, laki yleistuesta sekä

toimeentulotukilain muutos. Alustavien tietojen mukaan kuntoutuksen työtoiminnan lakia koskeva hallituksen esitys aktivointisuunnitelmia koskevaan yhteistyöhön liittyen on tulossa lausunnolle kesäkuussa. Hallituksen esitykset sisältävät sekä joitakin pienimuotoisia kevennyksiä hallinnollisiin prosesseihin että useita lisätehtäviä työvoimaviranomaiselle. Hallinnollisten tehtävien kevennysten osalta on esitetty leikkauksia kuntien valtionosuusrahoitukseen. Valmisteilla olevien useiden lakiesityksen yhteisvaikutus sekä työvoimaviranomaisen tehtäviin että vaikutuksiin valtionosuusrahoitukseen jää epäselväksi. Edellä mainittujen lakiesitysten pohjalta tulisi tehdä yhteisvaikutusten kokonaisarviointi, joka huomioi sekä vaikutukset työvoimaviranomaisen tehtävien kokonaisuuteen että kuntien lakisääteisten työvoimapalvelujen rahoitukseen. Kunnilta ei tule vähentää valtionosuusrahoitusta, vaan hallinnollisten tehtävien sijaan resurssit tulee kohdentaa entistä tehokkaammin työvoimaviranomaisen ydintehtävään, työnvälitykseen, osaavan työvoiman saatavuuden ja yritysten toimintaedellytysten turvaamiseen. Työttömyysturvalain muutoksella on hallinnollisia tehtäviä lisäävä vaikutus ja tämä ei ole kannatettavaa.

Hallituksen esityksen työttömyysturvan sanktiojärjestelmä muuttamisesta ja tiukentamisesta kytkeytyy vahvasti myös 27.6.2025 saakka lausunnolla olevan toimeentulotukilain uudistus (VN/34692/2024). Toimeentulotukilakia koskevan esityksen mukaan toimeentulotuen perusosaa alennettaisiin 20-40 prosenttia, mikäli henkilö olisi toiminut työvoimapolitiittisesti moitittavalla tavalla. Toimeentulotuen alentamisen menettelyä on ko. hallituksen esityksessä peilattu nykyiseen työttömyysturvan sanktiojärjestelmään, jossa työssäolovelvoite voidaan asettaa vasta useamman laiminlyönnin jälkeen. Tampereen kaupunki esittää huolensa em. lakien hallitusten esitysten yhteisvaikutuksista ja erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työmarkkinoilta ja yhteiskunnasta syrjäyttävistä vaikutuksista.

Tampereen kaupungin huolena on, että sanktiojärjestelmässä laiminlyönneiksi katsottavat asiakkaan toimet ja niiden seuraukset ovat asiakkaiden kannalta niin vaikeaselkoisia ja jatkuvasti muuttuvia, että asiakkaan on vaikea hahmottaa, millaisesta toiminnasta seuraa

sanktio ja millainen sanktio on. Työttömyysturvajärjestelmän velvollisuuksien ja sanktioiden tulee olla asiakkaalle selkeitä, johdonmukaisia ja helposti ymmärrettäviä.

Hallitusten esityksen työttömyysturvaa koskevan seuraamusjärjestelmän muutoksilla on vaikutuksia hallituksen esitykseen työnhakijan palveluprosessia ja työnvälityspalvelujen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (ns. TYKE-laki) sekä hallituksen esitykseen yleistuesta. Edellä mainituista laeista lain yleistuesta on tarkoitus tulla voimaan 1.2.2026 ja muiden lakien 1.1.2026. Koska em. lainsäädännöt kytkeytyvät vahvasti toisiinsa olisi tarkoituksenmukaista, että ko. lainsäädännöt tulisivat kaikki voimaan samanaikaisesti, esimerkiksi 1.2.2026.

2. Onko teillä lausuttavaa säädösehdotuksesta ja sen perusteluista?

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan on kannatettavaa, että jo ensimmäisestä laiminlyönnistä seuraa seitsemän (7) päivän korvaukseton määräaika. Se, että toisesta laiminlyönnistä seuraa kuuden (6) viikon työssäolovelvoite ei kuitenkaan ole kannatettavaa. Työssäolovelvoitteen puolittaminen kuuteen viikkoon on kannatettavaa. Yhdessä toimeentulotukilain ja yleistukilain muutosesityksien mahdollisen voimaantulon myötä pitempi työssäolovelvoite voi muodostua yksilön näkökulmasta taloudellisesti kohtuuttomaksi. Pitempi työssäolovelvoite ei myöskään tue työmarkkinoille sijoittumista, koska työssäolovelvoitteen purkamisen mahdollisuuksiin vaikuttavat muun muassa yleinen työmarkkinatilanne ja alueelliset työllistymismahdollisuudet.

Muutosesitystä perustellaan muun muassa julkisen talouden säästötavoitteilla ja arvioidaan, että esitys vahvistaisi työllisyyttä 700 työllisellä, tuoden 16,8 M €:n säästöt. Muutosta perustellaan myös sillä, että työttömyysturvaseuraamuksilla on havaittu olevan positiivisia työllisyysvaikutuksia, koska pelote etuusoikeuden menettämisestä (ns. uhkavaikutus) lisää työnhaun aktiivisuutta ja palveluihin osallistumista, jolloin siirtymät työmarkkinoille lisääntyvät ja nopeutuvat. Suorina vaikutuksina todetaan, että työllistyminen nopeutuu niillä työnhakijoilla, joille on asetettu laiminlyönnistä seuraamus.

Hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa tunnistetaan kuitenkin epävarmuustekijöitä talousvaikutuksiin, joten myös myönteiset vaikutukset kuntatalouteen ovat epävarmoja.

Hallituksen esityksessä ei riittävällä tavalla huomioida, millaisia vaikutuksia työssäolo- ja elinolosuhteiden asettamisella jo toisesta laiminlyönnistä on vaikeimmin työllistyvien ja heikossa työmarkkina-asemassa, erityisesti nuorten, tilanteeseen. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen on muita ryhmiä vaikeampaa. Nuorten työllisyyspalveluissa on havaittu, että etuusjärjestelmiin tehdyt muutokset ovat lisänneet asunnottomuutta. Nuorten mielenterveyden häiriöt näkyvät merkittävällä tavalla sekä oppilaitoksissa että työllisyyspalveluissa. Tampereen kaupungin hyvinvointikertomuksen (2021-2025) mukaan toimeentulon haasteet ovat lisääntyneet, toimeentulo huolettaa ja työelämän epävarmuus on lisääntynyt, työttömyysasteen nousu ja elinkustannusten kasvu ovat heikentäneet hyvinvointia. Toimeentulotukilain uudistusta koskevassa hallituksen esityksessä (VN/34692/2024) tuodaan myös esille tutkimustietoa, jonka mukaan pitkään työmarkkinatukea saaneiden sanktiointimenettelyjen on havaittu johtavan pikemminkin työnhausta luopumiseen, jolloin sanktioilla on pikemminkin työllisyyttä heikentävä vaikutus. Lakisääteisessä työllistämistä edistävässä monialaisessa palvelussa on tällä hetkellä merkittäviä sosiaali- ja terveystalouden palveluvajeita, joten myöskään nämä palvelut eivät riittävällä tavalla tue heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämisen tavoitteita.

Huomioitavaa on myös, että työnhakijaksi ohjataan tällä hetkellä henkilöitä, jotka eivät ole tosiasiallisesti työkykyisiä, kokopäivätyöhön käytettävissä ja kykeneviä osallistumaan työvoimaviranomaisen palveluihin. Toimeentulotukilain kokonaisuudistusta koskevan lakiesityksen (VN/34692/2024, lausuntokierroksella 27.6. saakka) mukaan toimeentulotukea hakevia henkilöitä veloitetaan ilmoittautumaan työttömyysturvan hakijaksi entistä laajemmin toimeentulotuen alentamisen uhalla. Toimeentulotukilain 2 a §:ään esitetty muutokset, joiden mukaan lääkärin toteama sairaus ei olisi enää työnhakijaksi ilmoittautumisen veloitetta poistava tekijä, ei siten ole kannatettava. Kokoaikatyötä hakevaksi henkilöksi veloitettavien henkilöiden tulee olla tosiasiallisesti työkykyisiä ja

kykeneviä vastaanottamaan kokoaikatyötä ja osallistumaan työvoimaviranomaisen järjestämiin palveluihin. Työ- ja toimintakyvyn arviointia ja ohjausta ensisijaisina palveluina sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin, työvoimaviranomaisen palveluihin ohjauksen sijaan, tulee ko. kohderyhmän osalta vahvistaa.

Kuuden viikon työssäolovelvoite kahdesta 2 a luvun 9 §:n mukaisesta laiminlyönnistä on raskas seuraamus verrattuna työstä eroamisen ja erottamisen sekä työstä kieltäytymisen seuraamuksiin. Lakiesityksen osalta tulisikin tarkastella, onko esityksen mukaiset seuraamukset ankaruudeltaan samassa linjassa menettelyiden moitittavuuden kanssa. Esityksen mukaiset muutokset johtaisivat tilanteeseen, jossa työnhakijan kannattaa ennemmin esimerkiksi hakea työllistymissuunnitelman mukaisia työmahdollisuuksia, mutta kieltäytyä niiden kautta saamastaan työstä, koska työssäolovelvoite on ankarampi seuraamus kuin 45 päivän korvaukseton määräaika. Tämä näyttäytyy työnantajille entistä ikävämpänä, kun näennäishakemusten lisäksi on kasvanut riski sille, että valittu tekijä kieltäytyy tarjotusta työstä tai irtisanoutuu siitä pian aloituksen jälkeen.

Tampereen kaupunki ei kuitenkaan kannata työstä kieltäytymisen tai työstä eroamisen sanktioiden porrastuksen koventamista varhaisella työssäolovelvoitteella, vaan työttömyysturvaa koskevan muutosesityksen uudelleen arvioimista toisesta laiminlyönnistä seuraavan työssäolovelvoitteen osalta.

Edellä kuvatusta johtuen, kannatettavampi vaihtoehto työttömyysturvan sanktiojärjestelmän muutokselle olisi hallituksen esityksessä esitetty vaihtoehtoinen malli, jossa ensimmäisestä laiminlyönnistä seuraisi seitsemän (7) päivän korvaukseton määräaika, toisesta 30 päivän korvaukseton määräaika ja kolmannesta kuuden viikon työssäolovelvoite. Mallissa ei toteutuisi sanktiojärjestelmän yksinkertaistaminen hallituksen esitystä vastaavalla tavalla, mutta se tukisi vaikeimmin työllistyvien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien kokonaistilannetta sekä kuntien palvelujen järjestämisen periaatteita, paremmin kuin työssäolovelvoitteen asettaminen jo toisesta laiminlyönnistä.

3. Onko teillä lausuttavaa esityksen vaikutusarvioista?

Hallituksen esityksen arvioidaan vähentävän julkiselle taloudelle aiheutuvia sosiaaliturvamenoja noin 14,9 miljoonalla eurolla vuodessa. Lisäksi esityksen arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 700 työllisellä. Työllisyysvaikutus vähentäisi julkisen talouden vuotuisia menoja arviolta noin 16,8 miljoonaa euroa. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, edellä mainittuihin vaikutusarviointeihin sisältyy merkittäviä varaumia ja epävarmuuksia.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvaseuraamuksilla on havaittu olevan positiivisia työllisyysvaikutuksia, koska pelote etuusoikeuden menettämisestä (ns. uhkavaikutus) lisää työnhaun aktiivisuutta ja palveluihin osallistumista. Vaikutus syntyy siis niiden työnhakijoiden käyttäytymisestä, joille ei ole asetettu seuraamuksia, mutta jotka ovat tietoisia seuraamusten mahdollisuudesta ja siksi osallistuvat palveluihin ja hakevat aktiivisesti työtä.

Tampereen kaupunki esittää huolensa seuraamusjärjestelmän vaikutuksiin vaikeasti työllistyvien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden, erityisesti nuorten osalta.

Työnhakija on merkittävästi henkilöitä, jotka eivät ole tosiasiallisesti työkykyisiä. Ko. henkilöillä on usein elämänhallintaan liittyviä haasteita, jotka heijastuvat esimerkiksi viranomaisasioinnin hallinnan haasteisiin. Haasteet saattavat ilmetä esimerkiksi tahattomina unohduksina. Nuorten osalta on tunnistettu, että muun muassa etuusjärjestelmien

leikkaukset ovat vaikeuttaneet entistä enemmän heikossa työmarkkina-asemassa olevien nuorten tilanteita. Esimerkiksi asunnottomuus on lisääntynyt ja mielenterveyteen liittyvät ongelmat näkyvät merkittävästi nuorten osalta sekä oppilaitoksissa että työllisyyspalveluissa.

Huomioita tukee myös Tampereen kaupungin hyvinvointikertomus (2021-2025), jonka mukaan toimeentuloon liittyvät huolet ja työelämä epävarmuus ovat vaikuttaneet hyvinvointiin heikentävästi.

Sanktiojärjestelmä kiristämisen tavoitteet puoltavat vahvasti sitä, että työttömyysturvan saajiksi ei tule ohjata henkilöitä, jotka ovat tosiasiallisesti työkyvyttömiä, eivätkä pysty vastaanottamaan kokoaikatyötä tai osallistumaan työvoimaviranomaisen järjestämiin palveluihin. Tämä tulee huomioida myös lausunnolla olevan toimeentulotukilain kokonaisuudistuksen (VN/34693/2024)

lainsäädännön valmistelussa. Toimeentulotukilakia koskevan hallituksen esityksen mukaan ensisijaisen etuuden, esimerkiksi työttömyysturvan piiriin, ohjattaisiin toimeentulotuen alentamisen uhalla entistä enemmän toimeentulotuen saajia. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että työttömyysturvan saajiksi ohjausuisi entistä enemmän henkilöitä, joiden edellytykset hakea kokonaikatyötä tai osallistua työvoimaviranomaisen järjestämiin palveluihin olisivat heikot. Tämä vuorostaan johtaisi entistä useammin tilanteeseen, joissa henkilöillä olisi työssäolovelvoite. Pitkään työttömän olleiden kohdalla sanktiojärjestelmän vaikutukset ovat tutkimustiedon mukaan pikemminkin syrjäyttäviä, henkilöiden luopuessa usein työnhausta.

Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvaseuraamusjärjestelmän muutokset lisäävät työvoimaviranomaisen manuaalista työtä. Lainsäädäntömuutokset, joissa työvoimaviranomaisen hallinnolliset tehtävät tai manuaalinen työ lisääntyy eivät ole kannatettavia. Mahdolliset lainsäädännölliset muutokset tulee rakentaa siten, että esimerkiksi sanktiojärjestelmän seuranta ja siihen liittyvä toimenpiteet ovat automatisoituja toimia.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan palveluihin osallistumisen tulee perustua työnhakijan palvelutarpeisiin ja niiden arviointiin, ei sanktiojärjestelmän seuraamusten purkamiseen tai ns. uhkavaikutuksiin. Esitetty seuraamusjärjestelmä voi ohjata asiakkaita aikaisempaa enemmän hakeutumaan epätarkoituksenmukaisiin palveluihin tai kunnille saatetaan asettaa paineita sellaisten palvelujen järjestämiseen, jotka purkavat työssäolovelvoitetta. Paineistukseen voi vaikuttaa esimerkiksi vaikutusarvioinnissa todettu toimeentulotukimenojen kasvaminen. Tällaiseen palvelujärjestelmään kunnilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia, eikä tähän suuntaa ohjaava palvelutuotanto ole tarkoituksenmukaista. Työllistymisen edistämisen tulee ensisijaisesti perustua kysyntälähtöiseen työnvälitykseen sekä kantaaottavaan työuraohjaukseen ja palvelutarpeiden mukaisiin palveluihin osallistumiseen. Tämän lisäksi työttömyysturvan saajiksi tulee ohjata niitä henkilöitä, jotka ovat tosiasiallisesti työkykyisiä ja jotka pystyvät vastaanottamaan kokoaikatyötä ja osallistumaan työvoimapalveluihin.

Työnhakijoiden sitoutuminen työnhakuun ja siihen sisältyviin palveluihin on tärkeää työllisyyden edistämiseksi, mutta työssäolovelvoitteet aiheuttavat myös tilanteita, joissa työnhakija-asiakkaat eivät sitoudu palveluprosessiin, koska siitä ei koidu heille enää työttömyysturvaseuraamuksia. Myös tämä puoltaa sitä, että seuraamusjärjestelmässä tulisi tarkkaan harkita, missä kohdin laiminlyönnistä seuraa työssäolovelvoite. Toimeentulotuen alentamisen uhka voi toimia kannustimena, mutta Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan esitettyjen lakiesitysten sanktioiden yhteisvaikutukset eivät ratkaise heikossa työmarkkina-asemassa olevien tosiasiallista juurisyitä, jotka usein kytkeytyvät sosiaali- ja terveystalouden tarpeeseen.

Työnhakijoiden perusteettomiin hakemuksiin puuttumisen vahvistaminen on perusperiaatteeltaan kannatettavaa. Tampereen kaupungin huolena kuitenkin on, että työvoimavirnaomaisen työaika kohdentuu entistä enemmän hallinnollisiin tehtäviin ja sanktiojärjestelmän toimeenpanoon ja seurantaan varsinaisen ydintehtävän eli työnvälityksen ja kysyntälähtöisen työvoiman saatavuuden turvaamisen edistämisen sijaan. Tampereen kaupunki on lausunnossaan hallituksen esitykseen työnhakijan palveluprosessista ja työnvälityspalveluiden kehittämisestä koskevaan lakiesitykseen (ns. TYKE-laki) ottanut kantaa siihen, että työttömyysturvatehtävä tulisi kokonaisuudessaan siirtää maksajien, Kelan ja työttömyyskassojen, vastuulle. Tämä mahdollistaisi työvoimavirnaomaisen keskittymisen ydintehtävään, hallintoon ja sanktiojärjestelmän toimeenpanoon ja seurantaan liittyvien tehtävien sijaan.

4. Tulisiko työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n soveltamisalaa laajentaa uusiin työnhakijaa etuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin toimiin? Mitä nämä toimet olisivat ja miksi velvoittavuutta tulisi laajentaa niihin? Jos mahdollista, esittäkää myös arvio mahdollisen laajennuksen vaikutuksista.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan sanktiojärjestelmää ei tule merkittävästi laajentaa, mutta seuraamusjärjestelmän tulisi olla johdonmukainen.

Työnhakuprofiilin julkaisun tulisi olla työttömälle työnhakijalle pääsääntöisesti automaattinen velvollisuus. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän soveltamisalaa tulisi siten laajentaa työnhakuprofiilin julkaisuun Työmarkkinatorilla. Tietyissä tilanteissa työvoimavirnaomaisella tulisi olla mahdollisuus sopia työnhakusuunnitelmassa myös muusta menettelytavasta (esimerkiksi maahanmuuttajien osalta). Tämän osalta työvoimavirnaomaisella tulisi olla laaja harkintavalta.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 10 § mukainen toistuvuus tulisi ulottaa koskemaan myös työttömyysturvalain ko. luvun 1 § ja 4 § mukaisiin menettelyihin eli työstä eroamiseen ja erottamiseen sekä työstä kieltäytymiseen, jotta seuraamusjärjestelmä olisi rakenteeltaan johdonmukainen. Ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, että heti toisesta laiminlyönnistä asetettaisiin työssäolovelvoite. Kuten edellä on todettu, työssäolovelvoite tuo sanktiona ei toivottuja seuraamuksia sekä palvelujärjestelmään että yksilöiden tilanteeseen yhteiskunnasta syrjäyttävien vaikutuksien takia.

Työttömyysturvalain 2 a luvun 10 § 4 momentin mukaan "Mitä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella." Tämä tarkoittaa, ettei 2 a luvun 9 § kohdan mukaisia moitittavia menettelyitä selvitä eikä niitä lasketa toistuvuuteen mukaan, jos ne tapahtuvat seitsemän tai 14 päivän korvauksettoman määräajan aikana. Tämä monimutkaistaa työttömyysturvaprosessia entisestään ja aiheuttaa ylimääräistä työtä työvoimaviranomaisille ja KEHA-keskukselle. Myöskään työnhakija-asiakkaille asia ei ole selkeä. Tällä hetkellä laiminlyöntejä jää tutkimatta, koska osalla työnhakija-asiakkaista ne tapahtuvat ajallisesti tiiviisti. Poikkeus tulisi poistaa ja esityksen mukaisen seitsemän päivän korvauksettoman määräajan aikana tapahtuva 2 a luvun 9 § mukainen moitittava menettely tulisi tutkia normaaliin tapaan ja laskea mukaan toistuvuuteen. Ei ole työnvälityksen ja työttömyyden pitkittymisen ehkäisyn kannalta merkitystä sillä, milloin laiminlyönnit tapahtuvat ja tämä myös selkeyttäisi lainsäädäntöä sekä työnhakijan että työvoimaviranomaisen kannalta.

Työttömyysturvajärjestelmän tulisi olla velvollisuuksien ja sanktioiden osalta asiakkaalle mahdollisimman selkeä, johdonmukainen ja helposti ymmärrettävä. On tärkeää varmistaa, että asiakkaalla on realistinen mahdollisuus tunnistaa oman toimintansa vaikutukset suhteessa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään. Työvoimaviranomaiselle monimutkainen seuraamusjärjestelmä luo tiedotuksellisen haasteen ja monien muiden lainsäädännön yksityiskohtien hallinnan ja velvoittavien tehtävien rinnalla kokonaisuus muodostaa

hallinnollisesti raskaan kokonaisuuden.

Teräs Tuija

Tampereen kaupunki - Pormestari Ilmari Nurmisen päätös 18.6.2025 § 83.

Lisätietoja lausunnosta: Tarja Paulaniemi (tarja.paulaniemi@tampere.fi,
puh: 040 679 8954)